

Pälkäne.

Undersökning af ett fyndställe från folkvandringstiden på Wäriälä hemmans mark i Harhala by.

På hemmansägaren Konstantin Wäriälä nägon dag omkring den 15. november 1911 med spaden jämnade en liten upphöjning på platsen framför sin invid en ria stående hästvandring för att med den uppgräfda jorden fylla en fördjupning invid riens östra längsida, hittade han nära jordytan de i museets katalog under numren 5966:1-7 beskrifna föremålen (nämligen ett hästskoformigt bronsspänne med emaljörnering, 2 enkla armband, en fragmentarisk halsring, fragment af en rund spännbackla, en bronsked, en stor järnkneff). Fyndet rekvirerades af Statsarkeologen till Historiska Museet och inköptes för 25 Fmk.

I slutet af juni 1912 undersökte fyndplatsen af mig med biträde af studeranden H. Donner. Konstantin Wäriäläs hemman ligger jämte ett annat hemman med samma namn på Hinninmäki backe, hvilken med en lindrig sluttning sänker sig i östlig riktning mot Piutele-sjön och i norr mot Mallasvesi. Afståndet från hemmanet till landvägsbron öfver den ström, genom hvilken Piutele mynnar ut i Mallasvesi, utgör ca 300 m. Själva fyndorten ligger, såsom redan nämnt, invid hästvandringen och rian ungefär 70 m 50 om boningshuset på en ouppodlad gräsbevuxen plats mellan åkern och vägen från Wäriälä till Kaitamo by. Stället är nägorunda plant och sluttar endast obetydligt mot åkern i öster. På västra sidan eller åt vägen till finnes

ett par gropar. Invid den nordligare af dem står en
stora upp till plan sten, som höjer sig endast obetyd-
ligt öfver jordytan vid gropens rand. (inom området B 1 på
kartan nr 2). Andra större stenar stucko fram ur torfen
på planen framför hästvandrigen.

Denna plan undersöktes af mig öfver en yta af
10 m längd och 4-5,50 m bredd. Gräfvningarna börjades
vid den ofuannämnda platta stenen på områdets västra
sida ^(B 1). Längs stens norra sida ^{stens} låg den ena af de
nyss nämnda groparna. Längs den södra sidan blottades
en ca 2,40 m lång och 30 cm - 1 m bred aflång stensätt-
ning eller jordblandadt röse, bestående af 3-4 kvarf
till största delen små stenar, som lågo inbäddade i
lös mörk kulturjord. Vid sättnings norra ända voro
stenarna på några undantag när, mycket små, vid den
bredare östra ändan anträffades större stenar. Här
fanns på ett ställe under stensättnings botten-
kvarf en ca 15 cm djup med kulturjord fylld grop,
medan bottenstenarna ejes lågo på den ljusa o-
rörda sandbotten. Mellan och under de högre upp lig-
gande stenarna hittades brända bensmular samt nå-
gra få föremål (en liten bronsring och en järubit, inv.
6096: 10, 11). Äfven några slagghitar funnos bland
stenarna. - Närmast öster om den plana stenen
är det område, som af Wärihä kösten 1911 blef
jämnadt och där han hade hittat emaljspännet
samt de andra ofuon nämnda föremålen ^{enligt Wärihä utgräv} (B 2 och
C 2 på kartan nr 2). Där hade tidigare funnits en
låg upphöjning; nu fanns endast bottenlagret
kvar, bestående af ofta skörbrända små stenar
och mörk kulturjord, som inneslöt litet brända
ben. I södra delen (B 2 på kartan) af detta område
hittades några få fragmentariska föremål (inv. 6096: 27-30)
i den norra intet. Till detta icke mera intakta
område stötte i öster ett annat, där jordskiktförhållan-

dena voro ostörda. Efter torvens aflägsnande framträdde här ett tunt lager af mörk kulturjord, ur hvilket några större och mindre stenar stucko fram. De hörde till en underliggande stenplan, som bestod af 1-3, oftast dock 2 kvarf stenar af olika storlek, nämligen enstaka större jordfasta och en mängd mindre från helt små till ett människohufvuds storlek. Några af de större stenarna lägo så pass djupt att de voro täckta af ett kvarf mindre stenar. Delvis på stenarna i denna stenläggning, men oftare mellan och under dem hittades brända bensmular samt de föremål, som äro katalogiserade under nr:is 6096: 18-26, 31-74 (jfr. åfven 77-87). Hela detta kulturlager var i allmänhet af ringa mäktighet; på ett djup af ca 20-35 cm under torven mötte det orörda sandlagret. I den norra ändan ^(D₃) af det undersökta området och tätt invid den västra af hästvandringsens tvänne yttre stolpar gick kulturlagret djupare ned (till omkring öfver 40 cm under torven) och innehöll talrika kolbitar. Stenarna i denna grupp voro svarta, många skörbrända samt lägo i 3-4 kvarf på hvarandra. På detta ställe afbrötos arbetena, men borde fort sätas härifrån några m i västlig och nordvästlig riktning. Helsingfors i januari 1913.

Alfred Hackman.

Polttokalmisto

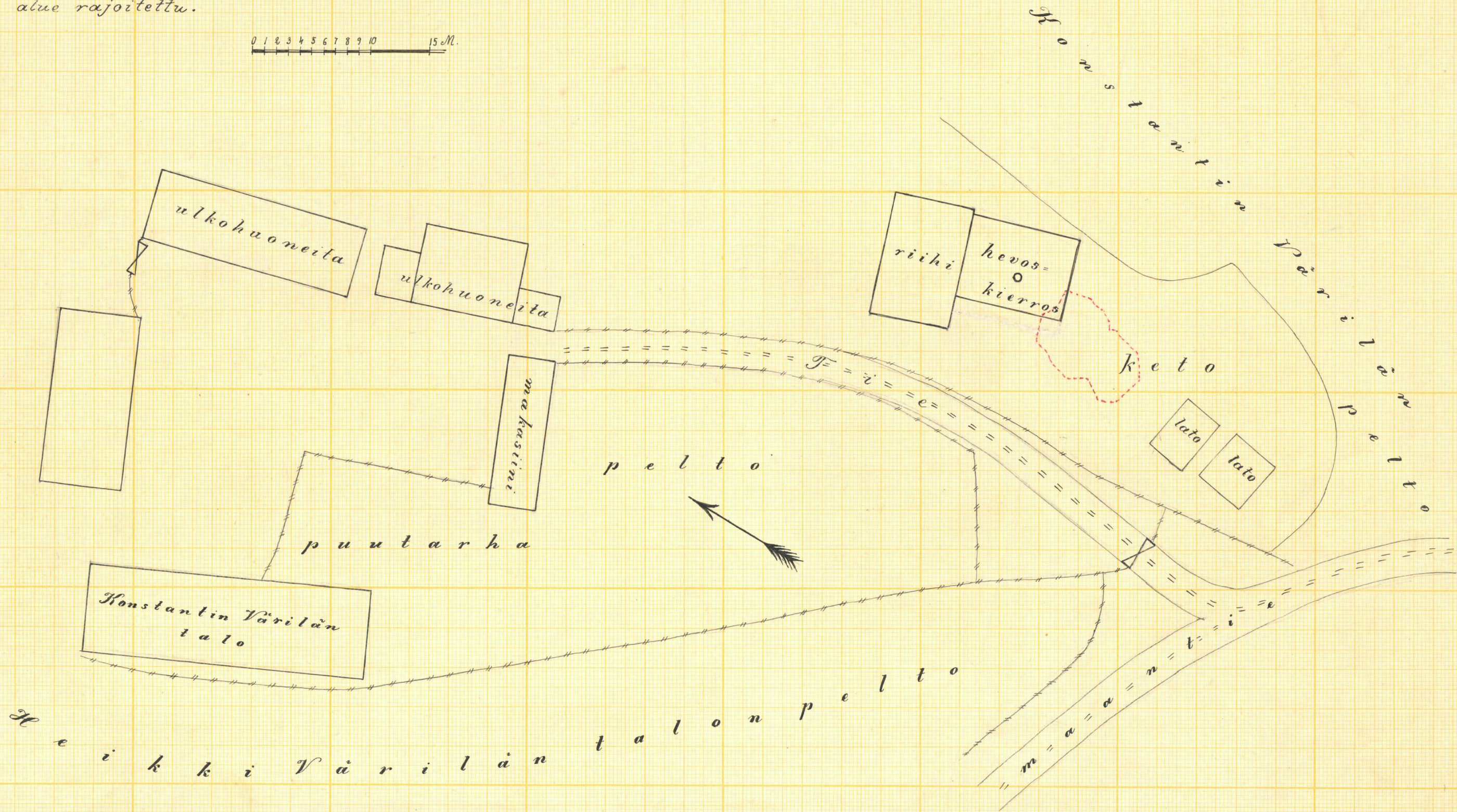
Pälkäneen pitäjän Harhalan kylän Konstantin Värilän talon maalla.

Tutkivat ja kartoittivat v. 1912

A. Hackman ja H. Donner.

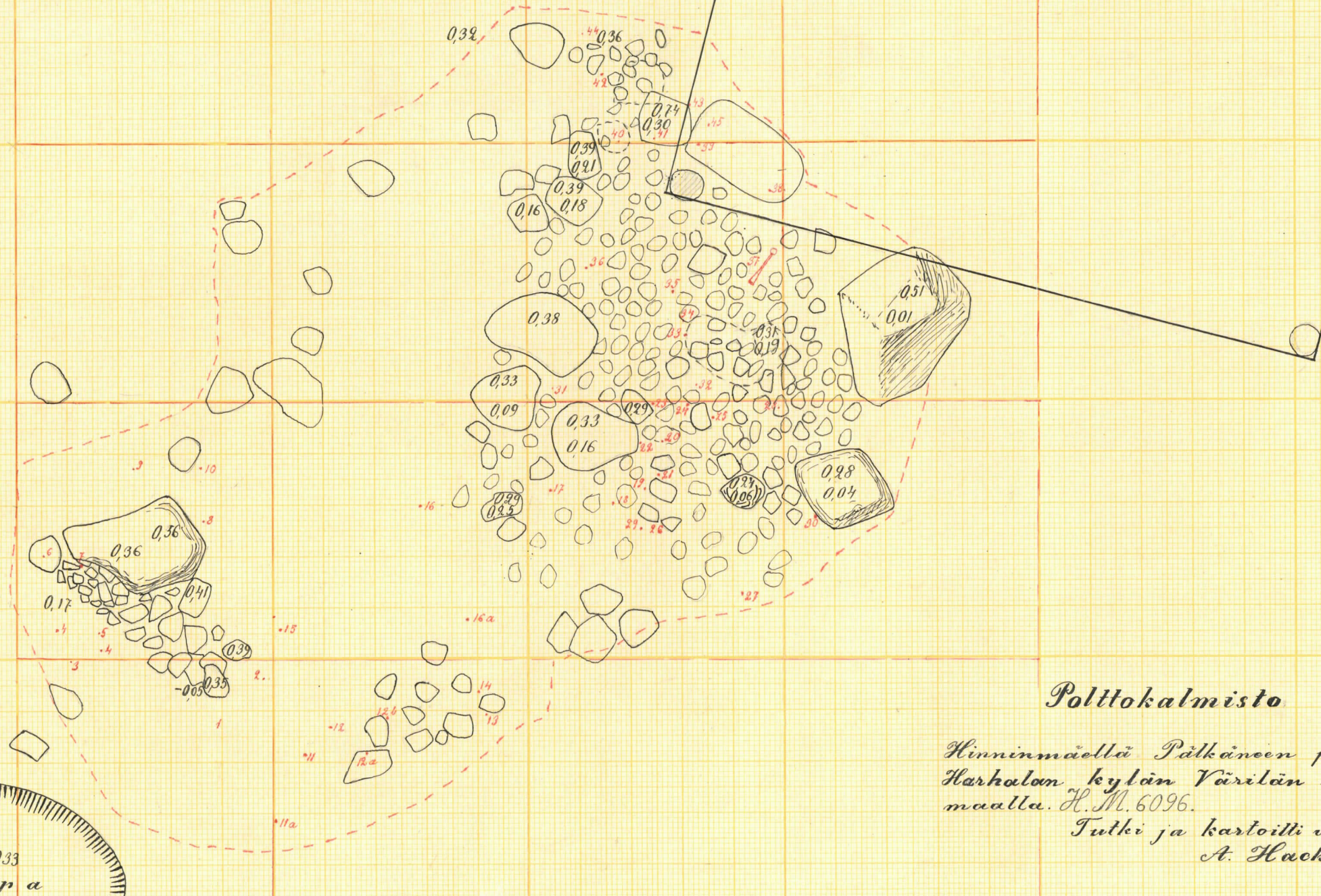
Punaisilla pilkkuviivoilla on tutkittu alue rajoitettu.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 15 M.

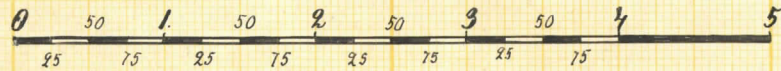
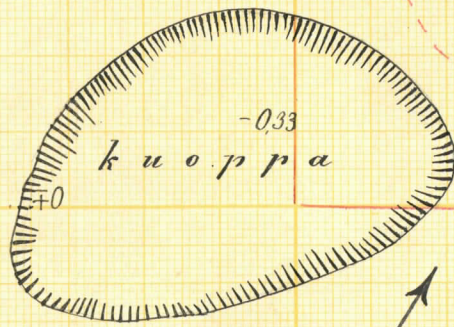
H e v o s k i e r t o

Polttokalmisto

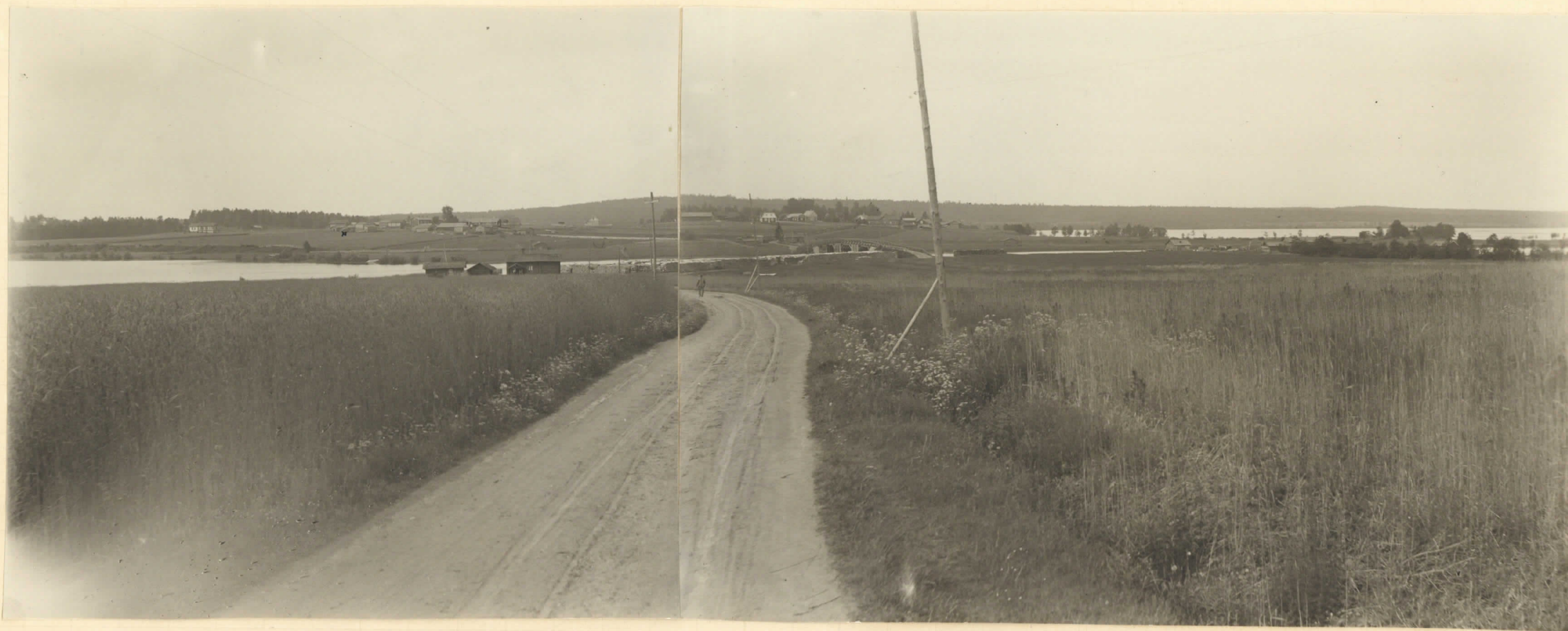
Hinninmäellä Pälkäneen pitäjän Harhalon kylän Väritän talon maalla. H.M. 6096.

Tutki ja kartoitti v. 1912. A. Hackman.

0
1
1
e
B

Pärlbane socken
H. M. 6096.

1. Panorama öfver Harhala by. Till vänster Pintele-ijö, till höger Mallasvesi.
Vid x Värilä-hemmans rida, där ett gravfält från folkvandringstiden påträffats. H. M. 6096. Längst till vänster Nari gård. Vyn är tagen från NO
mot SW.

pl. 3260, 3261.

pl. 3262, 3263.

2. Vy från grafvältet invid Värilä hemmans via mot Piutele (till höger)
och Mallasnesi (mot vänster).

A. Hakman 1912.

Pälkäne wiken
H. M. 6096

2

3. Gräffältet vid Väirilä hemmans sida före undersökningen, sedt från SÖ. I bakgrunden Piutele.

4. En del af gräffältet under pågående undersökning (norra hörnet af rutan B 3 och delar af rätorna B 4 och C 4). Ungefär mitt på bildens nedre del är järnringen 6096: 42 synlig under stenläggningen (vid 28 på kartan).

5. Den stora stenen inom rutan B1, sedd från S. En del af stensättningen på stenens rödra sida blottad.

6. Samma sten, stensättningen helt och hållet blottad.

7. Områdena (rutorna) B3, C3 sedda från SO.
Framför stolpen till vänster på bilden är en del
af stenläggningen under torfen blottad.

8. Samma rutor sedda från S. På högra sidan är
stenläggningen under torfen blottad och ännu bibehål-
len. På vänstra sidan ä

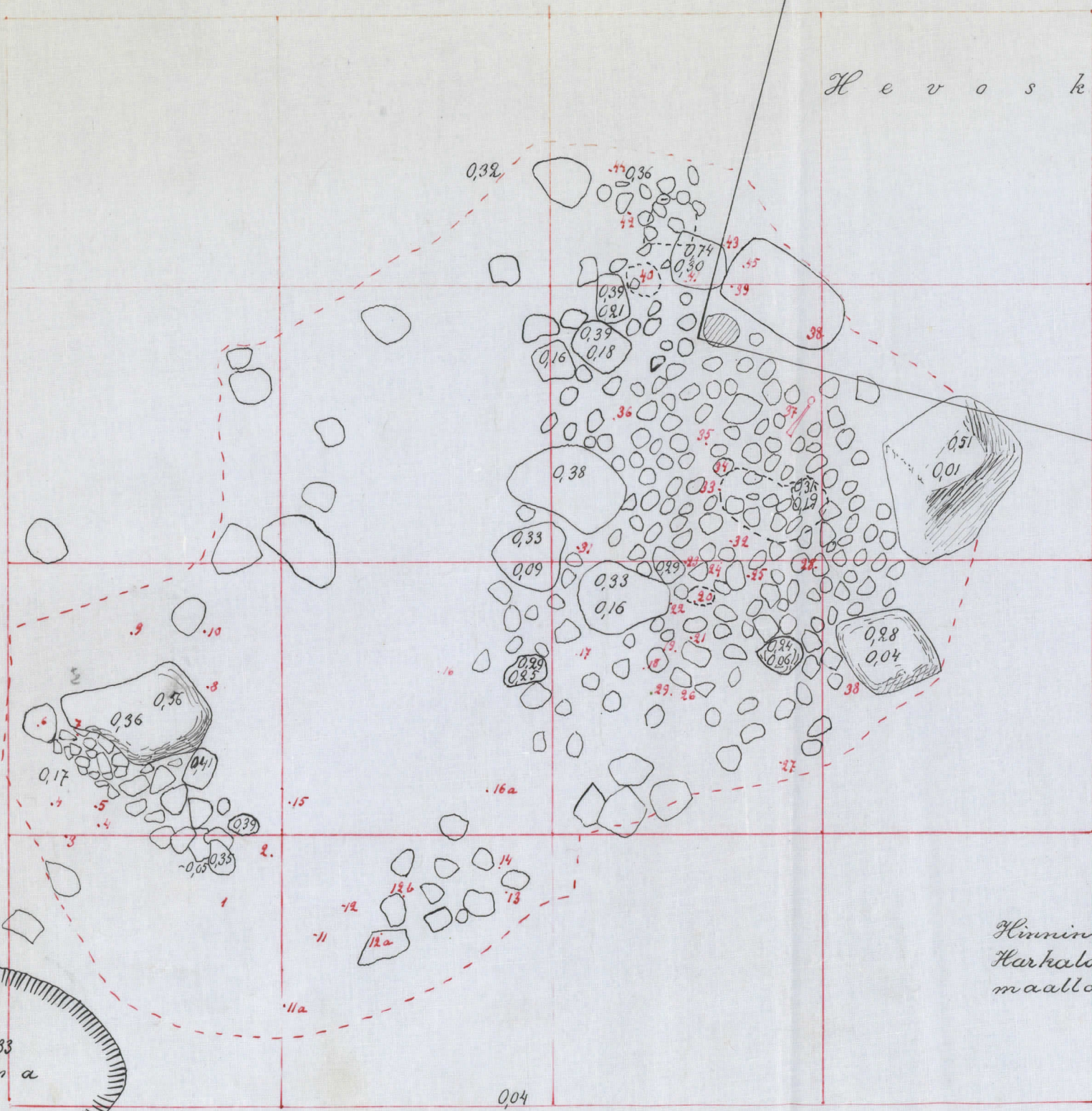
Hevoskierro

D.

C.

B.

A.

Polttokalmisto

Kinninmäellä Pälkäneen pitäjän
 Harkalan kylän Väritän talon
 maalla. H. M. 6096.
 Tutki ja kartoitti v. 1912
 A. Hackman.

